

VALSTYBINIO SOCIALINIO DRAUDIMO ĮMOKOS DALIES KAUPIMO INVL EXTREMO II 16+ PENSIJŲ  
FONDAS

2016 METŲ ATASKAITOS PATEIKIAMOS KARTU SU NEPRIKLAUSOMO AUDITORIAUS IŠVADA

## Nepriklausomo auditoriaus išvada

UAB „INVL Asset Management“

### Mūsų nuomonė

Mūsų nuomone, finansinės ataskaitos, pateiktos 6 – 26 puslapiuose, visais reikšmingais atžvilgiais teisingai parodo UAB „INVL Asset Management“ valdomo valstybinio socialinio draudimo įmokos dalies kaupimo INVL EXTREMO II 16+ pensijų fondo (toliau – Fondas) 2016 m. gruodžio 31 d. finansinę būklę ir tuomet pasibaigusių metų jo grynujų aktyvų pokyčius pagal Lietuvos Respublikoje buhalterinę apskaitą ir finansinių ataskaitų sudarymą reglamentuojančius teisés aktus bei Verslo apskaitos standartus.

#### *Mūsų audito apimtis*

Fondo finansines ataskaitas sudaro:

- 2016 m. gruodžio 31 d. grynujų aktyvų ataskaita;
- tuomet pasibaigusių metų grynujų aktyvų pokyčio ataskaita;
- finansinių ataskaitų aiškinamasis raštas, apimantis apibendrintus reikšmingus apskaitos principus.

### Nuomonės pagrindas

Auditą atlikome pagal Tarptautinius audito standartus (TAS). Mūsų atsakomybė pagal TAS toliau aprašyta mūsų išvados pastraipoje „Auditoriaus atsakomybė už finansinių ataskaitų auditą“.

Manome, kad gauti audito įrodymai suteikia pakankamą ir tinkamą pagrindą mūsų audito nuomonei.

#### *Nepriklausomumas*

Esame nepriklausomi nuo Fondo vadovaujantis Tarptautinių buhalterių etikos standartų valdybos Buhalterių profesionalų etikos kodeksu (TBESV kodeksas) ir Lietuvos Respublikos Audito įstatymu, kurie taikytini atliekant finansinių ataskaitų auditą Lietuvos Respublikoje. Taip pat laikomės kitų TBESV kodekse bei Lietuvos Respublikos Audito įstatyme numatytu etikos reikalavimų.

### Vadovybės ir už valdymą atsakingų asmenų atsakomybė už finansines ataskaitas

Vadovybė yra atsakinga už finansinių ataskaitų parengimą ir teisingą patekimą pagal Lietuvos Respublikoje buhalterinę apskaitą ir finansinių ataskaitų sudarymą reglamentuojančius teisés aktus bei Verslo apskaitos standartus, bei už tokią vidaus kontrolės sistemą, kuri, vadovybės nuomone, yra būtina finansinių ataskaitų parengimui be reikšmingų iškraipymų, galinčių atsirasti dėl apgaulės ar klaidos.

Rengdama finansines ataskaitas vadovybė privalo įvertinti Fondo gebėjimą toliau testi veiklą ir atitinkamai atskleisti dalykus, susijusius su veiklos testinumu ir veiklos testinumo apskaitos principo taikymu, išskyrus tuos atvejus, kai vadovybė ketina likviduoti Fondą ar nutraukti jos veiklą, arba yra priversta tą padaryti, neturėdama jokios kitos realios alternatyvos.

Už valdymą atsakingi asmenys privalo prižiūrėti Fondo finansinių atskaitų rengimo procesą.

## Auditoriaus atsakomybė už finansinių ataskaitų auditą

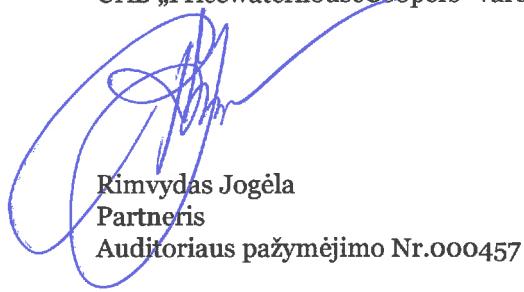
Mūsų tikslas – gauti pakankamą užtikrinimą dėl to, ar finansinės ataskaitos kaip visuma nėra reikšmingai iškraipytos dėl apgaulės ar klaidos, ir parengti auditoriaus išvadą, kurioje pateikiama mūsų nuomonė. Pakankamas užtikrinimas – tai aukšto lygio užtikrinimas, tačiau jis nėra garantija, kad auditas, atliktas pagal TAS, visada atskleis reikšmingą iškraipymą, jei toks yra. Iškraipymai, galintys atsirasti dėl apgaulės ar klaidos, laikomi reikšmingais, jei galima pagrįstai numatyti, kad kiekvienas atskirai ar visi kartu jie gali turėti įtakos finansinių ataskaitų naudotojų priimamiams ekonominiams sprendimams remiantis šiomis finansinėmis ataskaitomis.

Atlikdami auditą pagal TAS, viso audito metu priemėme profesinius sprendimus ir vadovavomės profesinio skepticizmo principu. Taip pat:

- nustatėme ir įvertinome finansinių ataskaitų reikšmingo iškraipymo dėl apgaulės ar klaidos rizikas, suplanavome ir atlirkome procedūras kaip atsaką į tokią riziką ir surinkome auditu įrodymus, kurie suteikia pakankamą ir tinkamą pagrindą mūsų auditu nuomonei. Reikšmingo iškraipymo dėl apgaulės neaptikimo rizika yra didesnė nei reikšmingo iškraipymo dėl klaidos neaptikimo rizika, nes apgaule gali būti sukčiavimas, klastojimas, tycinis praleidimas, klaidingas aiškinimas arba vidaus kontrolių nepaisymas.
- išsiaiškinome su auditu susijusią vidaus kontrolę, kad galėtume parengti esant konkrečioms aplinkybėms tinkamas audito procedūras, tačiau ne tam, kad galėtume pareikšti nuomonę apie Fondo vidaus kontrolės efektyvumą.
- įvertinome taikomų apskaitos principų tinkamumą bei vadovybės naudojamų apskaitinių įvertinimų ir susijusių atskleidimų pagrįstumą.
- padarėme išvadą dėl vadovybės taikomo veiklos tēstinumo apskaitos principio tinkamumo ir dėl to, ar, remiantis surinktais auditu įrodymais, egzistuoja su įvykiais ar sąlygomis susijęs reikšmingas neapibrėžumas, dėl kurio gali kilti reikšmingų abejonių dėl Fondo gebėjimo testi veiklą. Jeigu padarome išvadą, kad toks reikšmingas neapibrėžumas egzistuoja, auditoriaus išvadoje privalome atkreipti dėmesį į susijusius atskleidimus finansinėse ataskaitose arba, jei tokius atskleidimus nepakanka, privalome modifikuoti savo nuomonę. Mūsų išvados pagrįstos audito įrodymais, surinktais iki auditoriaus išvados išleidimo dienos. Tačiau būsimi įvykiai ar sąlygos gali lemti, kad Fondas negalės toliau testi savo veiklos.
- įvertinome bendrą finansinių ataskaitų pateikimą, struktūrą ir turinį, iškaitant atskleidimus, ir tai, ar finansinėse ataskaitose pateikti pagrindžiantys sandoriai bei įvykiai taip, kad atitiktų teisingo pateikimo koncepciją.

Mes, be kitų dalykų, informavome už valdymą atsakingus asmenis apie planuojamą audito apimtį, audito atlikimo laiką ir reikšmingus pastebėjimus audito metu, iškaitant visus svarbius vidaus kontrolės trūkumus, kuriuos nustatėme audito metu.

UAB „PricewaterhouseCoopers“ vardu



Rimvydas Jogela  
Partneris  
Auditoriaus pažymėjimo Nr.000457

Vilnius, Lietuvos Respublika  
2017 m. balandžio 21 d.



Rasa Selevičienė  
Auditoriaus pažymėjimo Nr.000504

**I. BENDROJI INFORMACIJA****1. INVL EXTREMO II 16+ pensijų fondo informacija:**

Informacija pateikta aiškinamojo rašto bendoje dalyje.

**2. Ataskaitinis laikotarpis, už kurį pateikta ataskaita:**

Informacija pateikta aiškinamojo rašto bendoje dalyje.

**3. Duomenys apie valdymo įmonę:**

Informacija pateikta aiškinamojo rašto bendoje dalyje.

**4. Duomenys apie depozitoriumą:**

Informacija pateikta aiškinamojo rašto bendoje dalyje.

**II. GRYNUJŲ AKTYVŲ, APSKAITOS VIENETŲ SKAIČIUS IR VERTĖ****5. Grynujų aktyvų (toliau – GA), apskaitos vienetų skaičius ir vertė:**

Informacija pateikta aiškinamojo rašto 1 pastabojе.

**6. Per ataskaitinį laikotarpį konvertuotų apskaitos vienetų skaičius bei bendros konvertavimo sumos:**

Informacija pateikta aiškinamojo rašto 2 pastabojе.

**III. ATSKAITYMAI IŠ PENSIJŲ TURTO****7. Atskaitymai iš pensijų turto:**

Informacija pateikta aiškinamojo rašto 19 pastabojе.

**8. Mokėjimai tarpininkams:**

Informacija pateikta aiškinamojo rašto 8 pastabojе.

**9. Informacija apie visus egzistuojančius susitarimus dėl mokėjimų pasidalijimo, taip pat apie paslėptuosius komisinius:**

Per ataskaitinį laikotarpį valdymo įmonė nebuvo sudariusi jokių formalių ar neformalių susitarimų dėl mokėjimų pasidalijimo. Fondui nebuvo taikyti jokie paslėpti komisiniai mokesčiai.

**10. Pavyzdys, iliustruojantis atskaitymų įtaką galutinei investuotojui tenkančiai investicijų grąžai:**

Lentelėje pateikiami skaičiavimai, kiek būtų atskaityta (eurais) nuo pensijų fondo dalyvio įmokų, esant dabartiniam atskaitymų dydžiui, ir kokią sumą jis atgautų po 1, 3, 5, 10 metų, jei būtų investuota 3 000 Eur, o metinė investicijų grąža – 5 proc.

	Po 1 metų	Po 3 metų	Po 5 metų	Po 10 metų
Sumokėta atskaitymų Eur	47	119	204	485
Sukaupta suma, jei nebūtų atskaitymu	3.150	3.473	3.829	4.887
Sukaupta suma, esant dabartiniams atskaitymų dydžiui	3.103	3.354	3.625	4.402

**IV. INFORMACIJA APIE PENSIJŲ FONDO INVESTICINIŲ PRIEMONIŲ PORTFELĮ****11. Ataskaitinio laikotarpio pabaigos investicinių priemonių portfelio sudėtis:**

Informacija pateikta aiškinamojo rašto 3 pastabojе.

12. Per ataskaitinį laikotarpį įvykdyti išvestinių finansinių priemonių sandoriai, išskyrus tuos, kurie nurodyti šios ataskaitos 11 punkte:

Informacija pateikta aiškinamojo rašto 7 pastabojे.

13. Ataskaitos 11 punkte nurodytų išvestinių finansinių priemonių rūšys, su jomis susijusi rizika, kiekybinės ribos ir metodai, kuriais vertinama su išvestinių finansinių priemonių sandoriais susijusi pensijų fondo rizika. Būdas, kuriais išvestinė finansinė priemonė gali apsaugoti investicinių priemonių sandorį (investicinių priemonių pozicija) nuo rizikos:

Informacija pateikta aiškinamojo rašto 7 pastabojе.

14. Iš išvestinių finansinių priemonių sandorių kylančių įsipareigojimų bendra vertė ataskaitinio laikotarpio pabaigoje:

Informacija pateikta aiškinamojo rašto 7 pastabojе.

15. Analizė, kaip turimas investicinių priemonių portfelis atitinka (neatitinka) pensijų fondo investavimo strategiją (investicijų kryptis, investicijų specializaciją, geografinę zoną ir pan.):

Investicinių priemonių portfelio sudėtis pateikiama aiškinamojo rašto 3 pastabojе, o investicijų pasiskirstymas 4 pastabojе.

16. Veiksnių, per ataskaitinį laikotarpį turėjusius didžiausią įtaką investicinių priemonių portfelio struktūros ir jo vertės pokyčiams:

Informacija pateikta aiškinamojo rašto 3 pastabojе.

## V. PENSIJŲ FONDO LYGINAMASIS INDEKSAS, INVESTICIJŲ GRĀŽA IR RIZIKOS RODIKLIAI

17. Lyginamasis indeksas (jei parinktas) ir trumpas jo apibūdinimas:

Informacija pateikta aiškinamojo rašto 18.1 pastabojе.

18. To paties laikotarpio pensijų fondo apskaitos vieneto vertės pokyčio, investicinių priemonių portfelio metinės investicijų grąžos ir lyginamojo indekso (jei parinktas) reikšmės pokyčio ir kiti rodikliai per paskutinius 10 fondo veiklos metų:

Informacija pateikta aiškinamajame rašte 18.2 pastabojе.

19. Jei pensijų fondo reklamoje buvo naudojamos investicijų grąžos prognozės, nurodomas prognozuotas dydis, palyginamas neatitikimas su faktine grąža ir nurodomos galimos neatitikimo priežastys:

Pensijų fondo reklamoje nebuvvo naudojamos investicijų grąžos prognozės.

20. Vidutinė investicijų grąža, vidutinis apskaitos vieneto vertės ir lyginamojo indekso (jei jis pasirinktas) reikšmės pokytis per paskutinius trejus, penkerius, dešimt metų (vidutinė grynoji investicijų grąža, vidutinis apskaitos vieneto vertės ir lyginamojo indekso reikšmės pokytis apskaičiuojami kaip geometrinis, atitinkamai, metinių grynosios investicijų grąžos, metinių apskaitos vieneto vertės pokyčių ir lyginamojo indekso reikšmės pokyčių vidurkis):

Informacija pateikta aiškinamajame rašte 18.3 pastabojе.

21. Kiti rodikliai, rodantys investicinių priemonių portfelio riziką:

Kiti rodikliai atskleidžiantys investicinių priemonių portfelio riziką per ataskaitinį laikotarpį nebuvvo skaičiuojami.

## VI. PENSIJŲ FONDO FINANSINĖ BŪKLĖ

22. Pensijų fondo finansinės ataskaitos, parengtos vadovaujantis Lietuvos Respublikos įstatymų ir teisės aktų reikalavimais:

22.1. Grynujų aktyvų ataskaita;

22.2. Grynujų aktyvų pokyčių ataskaita;

22.3. Aiškinamasis raštas.

UAB „INVL ASSET MANAGEMENT“  
126263073, Gynėjų g. 14, Vilnius

**Valstybinio socialinio draudimo įmokos dalies INVL EXTREMO II 16+ pensijų fondas**

**2016 M. GRUODŽIO 31 D. GRYNUJŲ AKTYVŲ ATASKAITA**

Eil. Nr.	Turtas	Pastabos Nr.	Finansiniai metai	Praėję finansiniai metai
A.	TURTAS		130.001.614	93.436.021
1.	PINIGAI	3,4	1.581.462	1.478.065
2.	TERMINUOTIEJI INDÉLIAI	3,4,5	2.700.811	-
3.	PINIGŲ RINKOS PRIEMONĖS		-	-
3.1.	Valstybės iždo vekseliai		-	-
3.2.	Kitos pinigų rinkos priemonės		-	-
4	PERLEIDŽIAMIEJI VERTYBINIAI POPIERIAI	3,4,5	125.639.353	91.943.508
4.1.	Ne nuosavybės vertybinių popieriai		-	-
4.1.1.	Vyriausybės ir centrinių bankų arba jų garantuoti ne nuosavybės vertybinių popieriai		-	-
4.1.2.	Kiti ne nuosavybės vertybinių popieriai		-	-
4.2.	Nuosavybės vertybinių popieriai	3,4,5	3.186.688	960.592
4.3.	Kitų kolektyvinio investavimo subjektų investiciniai vienetai ir akcijos	3,4,5	1.22.452.665	90.982.916
5.	SUMOKÉTI AVANSAI		-	-
6	GAUTINOS SUMOS	3	79.988	14.448
6.1.	Investicijų pardavimo sandorių gautinos sumos	3	65.250	-
6.2.	Kitos gautinos sumos	3	14.738	14.448
7.	INVESTICINIS IR KITAS TURTAS		-	-
7.1.	Investicinis turtas		-	-
7.2.	Išvestinės finansinės priemonės		-	-
7.3.	Kitas turtas		-	-
B.	ĮSIPAREIGOJIMAI		140.846	103.850
1.	Mokėtinis sumos	3	140.846	103.850
1.1.	Už finansinį ir investicinį turta mokėtinos sumos		-	-
1.2.	Valdymo įmonei ir depozitoriumui mokėtinos sumos	3	113.484	86.725
1.3.	Kitos mokėtinos sumos	3	27.362	17.125
2.	Sukauptos sąnaudos		-	-
3.	Finansinės skolos kredito įstaigoms		-	-
4.	Įsipareigojimai pagal išvestinių finansinių priemonių sutartis		-	-
5.	Kiti įsipareigojimai		-	-
C.	GRYNIEJI AKTYVAI	1	129.860.768	93.332.171

Aiškinamasis raštas yra neatskiriamas finansinių ataskaitų dalis.

Generalinis direktorius

Darius Šulnis

2017 m. balandžio 21 d.

Fondų apskaitos vadovė

Aušra Montvydaitė

2017 m. balandžio 21 d.

UAB „INVL ASSET MANAGEMENT“  
126263073, Gynėjų g. 14, Vilnius

## Valstybinio socialinio draudimo įmokos dalies kaupimo INVL EXTREMO II 16+ pensijų fondas

## 2016 M. GRYNUJŲ AKTYVŲ POKYČIŲ ATASKAITA

Eil. Nr.	Straipsniai	Pastabos Nr.	Finansiniai metai	Praėję finansiniai metai
1.	GRYNUJŲ AKTYVŲ VERTĖ ATASKAITINIO LAIKOTARPIO PRADŽIOJE	1	93.332.171	54.907.732
2.	GRYNUJŲ AKTYVŲ VERTĖS PADIDĖJIMAS		-	-
2.1.	Dalyvių įmokos į fondą	2,20	17.915.351	9.549.718
2.2.	Iš kitų fondų gautos sumos*	2,20	9.525.758	27.350.914
2.3.	Garantinės įmokos		-	-
2.4.	Investicinės pajamos		839.207	504.755
2.4.1.	Palūkanų pajamos		811	3.105
2.4.2.	Dividendai		838.396	501.650
2.4.3.	Nuomos pajamos		-	-
2.5.	Pelnas dėl investicijų vertės pasikeitimo ir pardavimo	5	13.544.350	6.455.006
2.6.	Pelnas dėl užsienio valiutos kursų pokyčio		1.441	113.098
2.7.	Išvestinių finansinių priemonių sandorių pelnas		-	-
2.8.	Kitas grynujų aktyvų vertės padidėjimas	12	18.252	79
	GRYNUJŲ AKTYVŲ VERTĖ PADIDĖJO IŠ VISO:		41.844.359	43.973.570
3.	GRYNUJŲ AKTYVŲ VERTĖS SUMAŽĖJIMAS		-	-
3.1.	Išmokos fondo dalyviams	2,20	114.875	31.041
3.2.	Išmokos kitiems fondams	2,20	3.749.625	2.739.488
3.3.	Nuostoliai dėl investicijų vertės pasikeitimo ir pardavimo	5	333.512	1.933.208
3.4.	Nuostoliai dėl užsienio valiutos kursų pokyčio		778	107.346
3.5.	Išvestinių finansinių priemonių sandorių nuostoliai		-	-
3.6.	Valdymo sąnaudos:	19	1.116.972	738.048
3.6.1.	Atlyginimas valdymo įmonei	19	1.116.972	738.048
3.6.2.	Atlyginimas depozitoriumui		-	-
3.6.3.	Atlyginimas tarpininkams		-	-
3.6.4.	Auditio sąnaudos		-	-
3.6.5.	Palūkanų sąnaudos		-	-
3.6.6.	Kitos sąnaudos		-	-
3.7.	Kitas grynujų aktyvų vertės sumažėjimas		-	-
3.8.	Sąnaudų kompensavimas (-)		-	-
	GRYNUJŲ AKTYVŲ VERTĖ SUMAŽĖJO IŠ VISO:		5.315.762	5.549.131
4.	Grynujų aktyvų vertės pokytis		36.528.597	38.424.439
5.	Pelno paskirstymas		-	-
6.	GRYNUJŲ AKTYVŲ VERTĖ ATASKAITINIO LAIKOTARPIO PABAIGOJE	1	129.860.768	93.332.171

\* 2015 m. gruodžio 30 d. prie INVL Extremo II 16+ pensijų fondo prijungus INVL racionalios rizikos pensijų fondą buvo išleisti apskaitos vienetai, kurių vertė buvo 24.110.893 EUR

Aiškinamasis raštas yra neatskiriamas finansinių ataskaitų dalis.

Generalinis direktorius

Darius Šulnis

2017 m. balandžio 21 d.

Fondų apskaitos vadovė

Aušra Montvydaitė

2017 m. balandžio 21 d.

UAB „INVL ASSET MANAGEMENT“  
126263073, Gynėjų g. 14, Vilnius

**Valstybinio socialinio draudimo įmokos dalies kaupimo INVL EXTREMO II 16+ pensijų fondas**

**2016 metų finansinių ataskaitų  
aiškinamasis raštas**

**22.3.1. Bendroji dalis:**

**Duomenys apie pensijų fondą**

Pavadinimas	INVL EXTREMO II 16+ pensijų fondas
Teisinė forma	Valstybinio socialinio draudimo įmokos dalies kaupimo
VPK (dabar – Lietuvos bankas) pritarimo sudarymo dokumentams data	2007 m. rugsėjo 20 d.
Veiklos laikas	Neribotas
Vieta	Vilnius

**Duomenys apie valdymo įmonę**

Pavadinimas	UAB „INVL Asset Management“
Įmonės kodas	126263073
Buveinė (adresas)	Gynėjų g. 14, LT-01109 Vilnius
Registras, kuriame kaupiami ir saugomi duomenys apie įmonę	Valstybės įmonės Registru centro Vilniaus filialas
Telefono numeris	(8~700) 55 959
Fakso numeris	(8~5) 279 06 02
El. pašto adresas	info@invl.com
Interneto svetainės adresas	www.invl.com
Veiklos licencijos numeris	VJK-005
Pensijų fondo valdytojas, kiti asmenys priimantys investicinius sprendimus	Vytautas Plunksnis – Investicinio komiteto narys; Vaidotas Rūkas – Investicijų valdymo departamento direktorius; Dainius Bložė – fondų valdytojas

**Duomenys apie depozitoriumą**

Pavadinimas	AB SEB bankas
Įmonės kodas	112021238
Buveinė (adresas)	Gedimino pr. 12, LT-01103 Vilnius
Telefono numeris	(8~5) 268 28 00
Fakso numeris	(8~5) 268 23 33

**Duomenys apie audito įmonę, atlikusią metinių finansinių ataskaitų auditą**

Pavadinimas	UAB „PricewaterhouseCoopers“
Įmonės kodas	111473315
Buveinė (adresas)	J. Jasinskio 16B, LT-03163 Vilnius
Telefono numeris	(8~5) 239 2300

**Ataskaitinis laikotarpis**

Nuo 2016 m. sausio 1 d. iki 2016 m. gruodžio 31 d.

### 22.3.2. Apskaitos politika:

#### Teisės aktai, kuriais vadovaujanties parengtos finansinės ataskaitos

UAB „INVL Asset Management“ valdydama investicinio fondo turą, vėsdama apskaitą bei rengdama Fondo finansines ataskaitas, vadovaujasi verslo apskaitos standartais (VAS), Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymu, Lietuvos Respublikos Pensijų kaupimo įstatymu, Lietuvos Respublikos kolektyvinio investavimo subjekto įstatymu ir kitais teisės aktais.

Pensijų fondo finansiniai metai yra kalendoriniai metai. Fondo finansinės ataskaitos sudaromos per keturis mėnesius pasibaigus finansiniams metams. Šiose finansinėse ataskaitose visos sumos pateiktos eurais.

Šiose finansinėse ataskaitose pateikiami suminiai skaičiai dėl apvalinimo gali nesutapti su juos sudarančiu skaičiu suma.

#### Investavimo politika ir investicijų portfelio struktūra

Iki 100 procentų Fondo turto investuojama į nuosavybės VP (akcijas) ir (arba) į KIS investicinius vienetus (akcijas), kurių pagrindinė investavimo kryptis yra nuosavybės VP. Pensijų fondo turtas gali būti investuotas į ne nuosavybės VP, pinigų rinkos priemones ir (arba) į KIS investicinius vienetus (akcijas), kurių pagrindinė investavimo kryptis yra ne nuosavybės VP ir Pinigų rinkos priemonės.

Fondo lėšos investuojamos tik j:

- VP ir Pinigų rinkos priemones, kurie:
  - yra įtraukti į prekybą rinkose, kurios pagal Lietuvos teisės aktų reikalavimus yra laikomos reguliuojamomis ir veikiančiomis Europos Sajungos valstybėse narėse, ir (arba)
  - yra įtraukti į prekybą Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos valstybėje narėje esančioje reguliuojamoje rinkoje, veikiančioje pagal nustatytas taisykles, pripažintoje ir visuomenei prieinamoje, jeigu ši rinka yra nurodyta Taisyklese (prisijungus naujoms narėms ar išstoju esančioms, taip pat pasikeitus vertybinių popierių rinkų pavadinimams, atitinkamai gali keistis ir Pensijų fondo turto investavimo regionai ir biržos);
- išleidžiamus naujus VP, jeigu emisijos sąlygose yra numatytas įsipareigojimas įtraukti šiuos VP į prekybą reguliuojamoje rinkoje ne vėliau kaip per vienus metus nuo išleidimo, jeigu ši rinka yra nurodyta Taisykle;
- KIS investicinius vienetus (akcijas), kurių lėšos investuojamos tik į Fondo investavimo strategijoje nurodytus investavimo objektus, akcijas ar investicinius vienetus.
- ne ilgesniam kaip 12 (dvyniškos) mėnesių terminui padėtus indėlius, kuriuos galima atsiimti pareikalavus ir esantys kredito įstaigose, kurių buveinė yra valstybėje narėje arba kitoje valstybėje, kurioje riziką ribojanti priežiūra yra ne mažiau griežta nei Europos Sajungoje;
- Išvestines finansines priemones – su vertybiniais popieriais, valiutomis, palūkanų normomis ar pajamingumu susieti pasirinkimo, ateities, apsikeitimų, išankstiniai palūkanų normos sandoriai, naudojami siekiant valdyti sisteminę bei valiutų riziką.
- Kredito įsipareigojimų nevykdymo apsikeitimų sandorius, kurie naudojami siekiant sumažinti emitento riziką.

Pensijų fondo lėšos gali būti investuojamos visomis pasaulyje valiutomis.

#### Finansinės rizikos valdymo politika

Fondo finansinė rizika valdoma išskaidant (diversifikuojant) investicijų portfelį pagal Fondo taisyklese numatytais diversifikavimo principus.

Investicinės komitetas, priimdamas sprendimus dėl Fondo investicijų portfelio sudėties, privalo atsižvelgti į esamą portfelio rizikingumą, taip pat į priimamą investicinių sprendimų poveikį bendram portfelio rizikingumui.

Fondo portfelio rizika įvertinama periodiškai ir pateikiama investicinio komiteto posėdžiui ne rečiau kaip vieną kartą per kalendorinių metų ketvirtį.

Fondo investicijų portfelio rizika įvertinama atsižvelgiant į portfelį sudarančiu VP:

- emitento kredito reitingą;
- kainos jautrumą palūkanų normų pokyčiams;
- nominalo valiutos riziką;
- trukmę;
- pajamingumą;
- VP svorį investicijų portfelyje;
- likvidumą.

Valdymo įmonė (arba bendrovė) ne rečiau kaip vieną kartą per 3 metus peržiūri investavimo strategiją, o prieikus ją keičia.

### 22.3.2. Apskaitos politika (tėsinys)

#### Turto ir įsipareigojimų padidėjimo bei sumažėjimo pripažinimo principai

Skaiciuojant grynujų aktyvų (GA) vertę, yra apskaičiuojama:

- turto vertė;
- įsipareigojimų vertė;
- turto ir įsipareigojimų verčių skirtumas atspindi GA vertę.

Turto ir įsipareigojimų skaiciavimas yra grindžiamas jų tikraja verte, kuri atspindi GA vertę, už kurią labiausiai tikėtina šiuos aktyvus parduoti.

Finansinis turtas apskaitoje registruojamas tada, kai fondas gauna arba pagal vykdomą sutartį ikyja teisę gauti pinigus ar kitą finansinį turą. Planuojami sandoriai, gautos garantijos ir laidavimai fondo turtu nepripažįstami, kol jie neatitinka finansinio turto apibrėžimo.

Finansinių priemonių sandoriai įtraukiama į GA vertę dienos, kai sandoris sudaromas, išskyrus:

- kada sandorio sudarymo dieną nėra galimybės nustatyti sandorio įtraukimo į GA vertę reikiamų detalių, tokius kaip finansinės priemonės kiekis arba kaina, tuomet sandoriai įtraukiama gavus patvirtinimą apie ikydytą sandorį;
- dėl kitų svarbių priežasčių finansiniai priemonių sandoriai gali būti įtraukiama į GA vertę atsiskaitymo dieną.

Finansiniai įsipareigojimai apskaitoje registruojami tik tada, kai fondas prisiima įsipareigojimą sumokėti pinigus ar atsiskaityti kitu finansiniu turtu. Planuojami sandoriai, suteiktos garantijos ir laidavimai, kurių dar nereikia ikydinti, fondo finansiniai įsipareigojimai nepripažįstami, kol jie neatitinka finansinio įsipareigojimo apibrėžimo.

Įsipareigojimai skaičiuojami pagal verslo apskaitos standartų reikalavimus. Įsipareigojimai (ar jų dalis) turi būti nurašomi tik tada, kai jie išnyksta, t. y. kai sutartyje nurodyti įsipareigojimai įvykdomi, anuliuojami ar nustoja galioti.

Skaiciuojant GA vertę, operacijos, kurių buvimas ir atlikimas ar rezultatų įforminimas Lietuvos Respublikos teisés aktų nustatyta tvarka susijęs su užsienio valiuta, apskaitoje perskaiciuojamos į eurus pagal Europos centrinio banko paskelbtą orientaciją euro ir užsienio valiutos santykį, o tais atvejais, kai orientacijos euro ir užsienio valiutos santykio Europos centrinis bankas neskelbia, – pagal Lietuvos banko skelbiamą orientaciją euro ir užsienio valiutos santykį, jeigu kiti teisés aktai nenustato kitaip.

#### Atskaitymu kaupimo bendrovei ir depozitoriumui taisyklos

Maksimalūs atskaitymų iš fondo turto dydžiai už fondo valdymą yra pateikti lentelėje:

Pavadinimas	Dydis, %*
Atskaitymas iš kiekvienos dalyvio vardu įmokėtos pensijų įmokos	0,50
Atskaitymai per metus iš kiekvieno dalyvio pensijų sąskaitoje esančių lėšų vidutinės metinės vertės	0,99
Atskaitymai už dalyvio perėjimą į kitą kaupimo bendrovės fondą (iš Dalyvio vardu pervedamų pinigų)	-
Atskaitymai už dalyvio perėjimą į kitos pensijų kaupimo bendrovės fondą (iš Dalyvio vardu pervedamų pinigų)	-

\* Lentelėje pateikti maksimalūs atskaitymų dydžiai, kurie negali būti viršijami, tačiau šie dydžiai gali būti ir mažesni. Konkrečūs atskaitymų dydžiai nustatomi kaupimo bendrovės valdybos sprendimu ir skelbiama Taisyklos nurodytame tinklapyje kiekvieną kartą kai buvo pakeisti. Nauji atskaitymų dydžiai taikomi visiems Dalyviams.

Valdymo įmonė (arba kaupimo bendrovė) kaupia ir saugo dokumentus, pagrindžiančius atskaitymų Valdymo įmonei apskaičiavimą.

Atskaitymai iš Dalyvio vardu įmokėtos Pensijų įmokos Valdymo įmonei išskaičiuojami tą pačią darbo dieną, kai Pensijų įmoka įmokama į Pensijų sąskaitą.

Atskaitymai už Fondo valdymą skaičiuojami kiekvieną darbo dieną, apskaičiuojant tai dienai tenkančią metinės atlyginimo normos dalį. Tai dienai atlyginimo metinės normos dalis apskaičiuojama pagal tos dienos Pensijų turto vertę, atsižvelgiant į darbo dienų skaičių metuose. Atskaitymai už Fondo valdymą Valdymo įmonei mokami už kiekvieną kalendorinį metų mėnesį iki kito mėnesio 7 (septyntos) kalendorinės dienos.

Pasibaigus kalendoriniams metams, atskaitymai už Fondo valdymą yra tikslinami. Per kalendorinius metus susidarę atskaitymų Valdymo įmonei už Fondo valdymą permokėjimai per 7 (septynias) kalendorines dienas grąžinami Fondui, o susidaręs Fondo įsiskolinimas per 7 (septynias) kalendorines dienas sumokamas Valdymo įmonei.

Valstybinio socialinio draudimo fondo (VSDF) valdyba Fondui moka delspinigius, kurių dydis nustatytas Lietuvos Respublikos teisés aktuose, už lėšas, pervestas Fondui pavėluotai dėl VSDF valdybos kaltės. Šiomis lėšomis yra didinama Fondo GA vertė.

### 22.3.2. Apskaitos politika (teisinis)

Už Depozitoriumo teikiamas paslaugas iš gautų atskaitymų, nurodytų Fondo taisyklose, Valdymo įmonė Depozitoriumui moka atlyginimą ne didesnį kaip 0,2 proc. nuo metinės Fondo GA vertės.

Atlyginimas Depozitoriumui skaičiuojamas kiekvieną darbo dieną, apskaičiuojant tai dienai tenkančią metinės atlyginimo normos dalį. Tai dienai atlyginimo metinės normos dalis apskaičiuojama pagal tos dienos Fondo GA vertę. Apskaičiuojant atskaitymus yra taikomas metuose esantis darbo dienų skaičius.

Pasibaigus kalendoriniams metams, atlyginimo už turto saugojimą dydis yra tikslinamas. Per kalendorinius metus susidarę permokėjimai už turto saugojimą per 10 kalendorinių dienų grąžinami Valdymo įmonei, o susidarę Valdymo įmonės išiskolinimai turi būti per 10 kalendorinių dienų sumokėti Depozitoriumui.

Valiutos keitimo sąnaudos, atsiradusios dėl pareigos valiutų sąnaudas buhalterinėje apskaitoje pripažinti pagal taikomą euro ir užsienio valiutos santykį, nustatyta vadovaujantis Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymu, dengiamos iš Pensijų turto.

Depozitoriumas privalo Valdymo įmonei pateikti ataskaitas ir dokumentus, pagrindžiančius atlyginimo už turto saugojimą apskaičiavimą.

#### Investicijų įvertinimo metodai, investicijų pervertinimo periodiškumas

Priemonių, kuriomis prekiaujama Baltijos šalių reguliuojamose rinkose (NASDAQ OMX Riga, NASDAQ OMX Tallin ir NASDAQ OMX Vilnius) bei tų priemonių, kuriomis prekiaujama kitose nei Baltijos šalių reguliuojamose rinkose tikroji vertė nustatoma pagal uždarymo kainą, išskyrus atvejus, kai:

- priemonės yra kotiruojamos keliose reguliuojamose rinkose; tuo atveju jų tikrajai vertei nustatyti naudojama tos reguliuojamos rinkos, kurioje prekyba šiomis priemonėmis pasižymi didesniu likvidumu, reguliarumu ir dažnumu, duomenys;
- jei pagal pateiktus kriterijus neįmanoma pagrįstai pasirinkti rinkos, kurios duomenimis remiantis, turi būti nustatoma priemonės tikroji vertė; tuo atveju jai nustatyti naudojama reguliuojamos rinkos, kurioje yra priemonės emitento buveinė, duomenys;
- per paskutinią prekybos sesiją priemonė nebuvo kotiruojama; tuo atveju tikrosios vertės nustatymui naudojama paskutinė žinoma, tačiau ne daugiau kaip prieš 30 kalendorinių dienų buvusi vidutinė rinkos kaina arba uždarymo kaina, jei nuo paskutinės prekybos dienos neįvyko įvykių, dėl kurių dabartinė rinkos kaina yra reikšmingai mažesnė ar didesnė nei paskutinė žinoma;
- priemonė nebuvo kotiruojama daugiau kaip 30 kalendorinių dienų iki vertinimo dienos arba buvo kotiruojama rečiau nei nustatyta Valdymo įmonės fondų grynujų aktyvų vertės skaičiavimo procedūrose; tuo atveju jos vertė nustatoma taip, kaip priemonių, kuriomis reguliuojamose rinkose neprekiaujama, vertė.

Priemonės, kuriomis reguliuojamose rinkose neprekiaujama, vertinamos tokia tvarka:

#### Nuosavybės VP:

- pagal nepriklausomo verslo vertintojo, turinčio teisę verstiš tokia veikla, įvertinimą, jei nuo vertinimo praėjo ne daugiau kaip vieneri metai ir jei po įvertinimo neįvyko įvykių, dėl kurių dabartinė rinkos kaina yra reikšmingai mažesnė ar didesnė nei nustatyta vertintojo;
- jei nėra atlikta aukščiau numatyto vertinimo ar netenkinamos aukščiau pateikto punkto sąlygos, vertinama atsižvelgiant į panašios bendrovės pelno (prieš apmokestinimą), tenkančio vienai akcijai (naudojant vidutinį svertinį paprastųjų akcijų skaičių, buvusį apyartoje tam tikrą periodą), santykį, padaugintą iš vertinamos bendrovės pelno, tenkančio vienai akcijai;
- jei dėl tam tikrų priežasčių negalima pasinaudoti aukščiau pateiktais metodais, vertinama pagal tiketiną pardavimo kainą, nustatyta pagal parinktą vertinimo modelį, nurodytą Valdymo įmonės fondų grynujų aktyvų vertės vertinimo procedūrose, kuris finansų rinkoje yra visuotinai taikomas ir pripažintas;

Ne nuosavybės VP ir pinigų rinkos priemonės vertinamos pagal Lietuvos banko priimtą GA vertės skaičiavimo metodiką arba, jei taip gaunamas tikslesnis šių priemonių vertinimas, ne nuosavybės VP vertinami šiais būdais:

- Lietuvos Respublikos VP pelningumas nustatomas pagal ne mažiau kaip trijų pirminių dilerių (pvz., AB SEB bankas, AB DNB bankas, „Swedbank“ AB) siūlomų konkrečios emisijos tos dienos geriausios pirkimo (mažiausia BID) ir pardavimo (didžiausia ASK) pelningumų vidurkį;
- užsienio VP bei nekotiruojamų VP tikroji vertė nustatoma naudojanties vienu iš keleto būdų:
- naudojantis Bloomberg, Reuters ar kitų tarptautinių naujienų agentūrų, informacijos šaltinių teikiamais pelningumais ir (arba) kainomis;
- atsižvelgiant į analogiškos trukmės, reitingo ir panašių išleidimo sąlygų VP vertę;
- pagal tiketiną pardavimo kainą, numatyta vadovaujantis atitinkamos priemonės vertinimo tvarka, nustatyta Valdymo įmonės fondų grynujų aktyvų vertės skaičiavimo procedūrose;
- jei neįmanoma įvertinti VP kainos ankstesniais būdais - įvertinti VP vertę sukauptų palūkanų metodu (amortizuojant VP vertę).

Konkrečios Finansinės priemonės vertinimo oficialų šaltinių Valdymo įmonė iš anksto suderina su Depozitoriumu, sutartyje su Depozitoriumu numatytu būdu.

### 22.3.2. Apskaitos politika (tęsinys)

Išvestinės finansinės priemonės vertė nustatoma pagal paskutinę analogiško anksčiau sudaryto sandorio rinkos vertę, jei per laikotarpį nuo sandorio sudarymo dienos iki vertinimo dienos nebuvo didelio ekonominių aplinkybių pasikeitimo. Jei minėta sąlyga netenkinama – vertinama pagal tiketiną pardavimo kainą, nustatyta pagal parinktą vertinimo modelį (nurodyta Valdymo įmonės fondų grynujų aktyvų vertės skaičiavimo procedūrose), kuris finansų rinkoje yra visuotinai taikomas ir pripažintas.

Kolektyvinio investavimo subjektų vienetai (akcijos) vertinami pagal paskutinę viešai paskelbtą išpirkimo kainą.

Terminuoti indėliai bankuose vertinami pagal amortizuotos savikainos vertę.

Grynieji pinigai ir lėšos kredito jstaigose vertinami pagal nominalią vertę.

Pinigų rinkos priemonės, kurių išpirkimo terminas arba iki jo likęs laikas ne ilgesnis kaip 397 dienos arba kurių pajamingumas reguliarai tikslinamas pagal pinigų rinkos sąlygas ne rečiau kaip kartą per 397 dienas, arba kurių rizika, išskaitant kredito ir palūkanų normos rizikas, yra labai panaši į riziką finansinių priemonių, kurių išpirkimo terminas ir pajamingumas atitinka anksčiau nurodytus požymius, gali būti vertinamos amortizuotos savikainos metodu.

Kitas turtas vertinamas pagal labiausiai tiketiną pardavimo kainą, nustatyta pagal parinktą vertinimo modelį (nurodyta Valdymo įmonės fondų grynujų aktyvų vertės skaičiavimo procedūrose), kuris finansų rinkoje yra visuotinai taikomas ir pripažintas.

#### Investicinio vieneto vertės nustatymo taisyklės

Pradinė Fondo vieneto vertė, kuri galiojo iki pirmojo GA vertės skaičiavimo, buvo 0,2896 Eur.

Einamosios dienos Fondo GA vertė yra apskaičiuojama iki kitos dienos 12.00 valandos.

Fondo vieneto vertė nustatoma padalijus Fondo GA vertę, nustatyta skaičiavimo dieną, iš visų apyvartoje esančių Fondo vienetų skaičiaus. Bendra visų Fondo vienetų vertė visada yra lygi to Fondo GA vertei. Fondo vieneto vertė skaičiuojama keturių skaičių po kablelio tikslumu ir apvalinama pagal matematines apvalinimo taisykles.

Fondo vieneto vertė yra paskelbiamā ne vėliau kaip iki kitos dienos po GA skaičiavimo 12.00 val. tinklalapyje [www.invl.com](http://www.invl.com).

#### Pinigai ir terminuotieji indėliai:

Pinigų straipsnyje parodoma pinigų kredito jstaigų sąskaitose, vienos nakties indėlių, taip pat neterminuotujų indėlių su teise bet kuriuo metu pareikalauti viso indėlio ar jo dalies išmokėjimo neprarandant sukauptų palūkanų (indėlių iki pareikalavimo), suma.

Terminuotujų indėlių straipsnyje parodoma indėlio, kurio sutartyje nustatytas konkretus indėlio grąžinimo terminas, pinigų suma, išskaitant indėlius iki trijų mėnesių, kurios negalima paimiti iš kredito jstaigos sąskaitos neprarandant sukauptų palūkanų. Terminuotieji indėliai parodomi kartu su sukauptomis palūkanomis.

#### Gautinos ir mokėtinos sumos:

Gautinos sumos – negautos investicijų pardavimo sandorių sumos, garantinių įmokų, kitos pagal sutartis užregistruotos gautinos sumos. Taip pat šiame straipsnyje parodomos ir iš valdymo įmonės gautinos sumos, kurias gavus mažinamos fondo taisyklose nenumatytos arba nustatytas ribas viršijančios ataskaitinio laikotarpio sąnaudos.

Mokėtinos sumos – kitiems fondams, į kuriuos pereina dalyviai, fondo dalyviams ar jų paveldėtojams nepervestos sumos, platintojams nepervestos mokesčių sumos, pagal paslaugų sutartį mokėtinos sumos, kitur neparodytos mokėtinos ir gautinos sumos.

Kur buvo reikalinga, palyginamieji skaičiai buvo pakoreguoti, kad atitiktų einamuju metų pateikimo pokyčius.

#### Poataskaitiniai įvykiai

Po ataskaitinio laikotarpio pabaigos reikšmingi įvykiai nurodyti 14 pastabojė.

## 22.3.3. Aiškinamojo rašto pastabos:

1 pastaba. Grynieji aktyvai, apskaitos vienetai ir vertė

	Ataskaitinio laikotarpio pradžioje * (2016-01-01)	Ataskaitinio laikotarpio pabaigoje (2016-12-31)	Prieš metus * (2015-12-31)	Prieš dvejus metus (2014-12-31)
Grynujų aktyvų vertė, Eur	93.332.171	129.860.768	93.332.171	54.907.732
Apskaitos vieneto vertė, Eur	0,5138	0,5716	0,5138	0,4746
Apskaitos vienetu skaičius	181.653.384,0534	227.204.777,3809	181.653.384,0534	115.690.949,6578

\* 2015 m. gruodžio 30 d. prie INVL Extremo II 16+ pensijų fondo prijungus INVL racionalios rizikos pensijų fondą buvo išleisti 46.846.582,5066 apskaitos vienetai, kurių vertė buvo 24.110.893 EUR

2 pastaba. Per ataskaitinį laikotarpi konvertuotų apskaitos vienetu skaičius bei bendros konvertavimo sumos

	Ataskaitinis laikotarpis		Praėję finansiniai metai *	
	Apskaitos vienetu skaičius	Vertė, Eur	Apskaitos vienetu skaičius	Vertė, Eur
Apskaitos vienetu skaičius (konvertuojant pinigines lėšas į apskaitos vienetus) **	53.108.599,5276	27.351.527	71.271.412,3029	36.805.135
Apskaitos vienetu skaičius (konvertuojant apskaitos vienetus į pinigines lėšas)	7.557.206,2008	3.864.500	5.308.977,9073	2.770.529
Skirtumas	45.551.393,3268	23.487.027	65.962.434,3956	34.034.606

\* 2015 m. gruodžio 30 d. prie INVL Extremo II 16+ pensijų fondo prijungus INVL racionalios rizikos pensijų fondą buvo išleisti 46.846.582,5066 apskaitos vienetai, kurių vertė buvo 24.110.893 EUR

\*\* Apskaitos vienetu skaičių (konvertuojant pinigines lėšas į apskaitos vienetus) vertė nesutampa su grynujų aktyvų pokyčių ataskaitoje nurodytomis įmokų sumomis (2.1. ir 2.2.), nes vertė šioje pastaboje pateikta be atskaitymų nuo įmokų (atskaitymai pateikti 19 pastaboje)

## 3. pastaba. Investicijų portfelio struktūra

2016 m.

Emitento pavadinimas	Šalis	ISIN kodas	Kiekis, vnt.	Bendra rinkos vertė	Dalis GA, %
<b>Nuosavybės vertybinių popieriai, išraukti į Officialiųj ar į atitinkančių prekybos sąrašą</b>					
Olympic Entertainment Group	EE	EE3100084021	203.860	374.960	362.871 0,28
AB „Vilkyskių pieninė“	LT	LT0000127508	294.327	522.510	691.668 0,53
AB Šiaulių bankas	LT	LT0000102253	2.013.467	608.027	904.047 0,70
AB Linas Agro Group	LT	LT0000128092	827.132	564.910	527.710 0,41
<b>Iš viso:</b>	-	-	<b>3.338.786</b>	<b>2.070.407</b>	<b>2.486.296 1,91</b>
<b>Nuosavybės vertybinių popieriai, išraukti į Papildomajį ar jį atitinkančių prekybos sąrašą</b>					
AB Žemaitijos pienas PVA	LT	LT0000121865	654.572	583.470	700.392 0,54
<b>Iš viso:</b>	-	-	<b>654.572</b>	<b>583.470</b>	<b>700.392 0,54</b>
<b>Iš viso nuosavybės vertybinių popierių:</b>		<b>3.993.358</b>	<b>2.653.877</b>	<b>3.186.688</b>	<b>2,45</b>

KIS pavadinimas	Šalis	ISIN kodas	Kiekis, vnt.	Bendra išsigijimo vertė	KIS tipas*	Dalis GA, %
<b>Kolektyvinio investavimo subjekto įstatymo 61 str. 1 d. reikalavimui atitinkančiu kolektyvinio investavimo subjekto (KIS) vienetai (akcijos)</b>						
iShares STOXX Europe 600 DE	DE	DE0002635307	401.015	14.564.315	KIS 3	11,16
iShares Core MSCI Japan IMI UCITS ETF	DE	IE00B4LYX21	202.300	6.225.764	KIS 3	5,13
AMUNDI ETF STOXX EUROPE 600	FR	FR0010791004	85.100	5.872.088	KIS 3	4,72
S&P 500 - A ETF (Amundi)	FR	FR0010892224	72.559	2.286.782	KIS 3	2,06
Vanguard Emerging Markets Stock Index Fund	IE	IE0031786696	73.778	9.130.843	KIS 3	7,94
Vanguard US 500 Stock Index Fund	IE	IE0032126645	280.021	5.615.133	KIS 3	5,04
Dimensional Funds PLC - US Small Companies Fund	IE	IE0032768974	179.265	3.904.905	KIS 3	4,28
PowerShares FTSE RAFI US 1000 Fund	IE	IE00B23D8S39	150.206	2.035.291	KIS 3	1,82
iShares Core S&P 500 UCITS ETF	IE	IE00B5BMR087	73.400	12.792.571	KIS 3	11,46
SPDR MSCI Europe small caps ETF	IE	IE00BKWQ0M75	6.200	1.159.706	KIS 3	0,93
Concept-db-x-t.MSCI UI ETF	IE	IE00BJ0KDR00	272.500	13.176.405	KIS 3	11,69
SPDR Russell 2000 ETF	IE	IE00BJ38QD84	48.000	1.386.250	KIS 3	1,28
iShares Core MSCI Emerging Markets IMI UCITS ETF	IE	IE00BKM4GZ66	556.033	10.224.324	KIS 3	8,97
Lords LB Baltic Fund III	LT		1.793.181	2.202.015	KIS 5	2,10

KIS pavadinimas	Šalis	ISIN kodas	Kiekis, vnt.	Bendra įsigijimo vertė	Bendra rinkos vertė	KIS tipas*	Dalis GA, %
INVL Rusijos TOP20 subfondas	LT	LTIF00000435	7.499	173.220	234.103	KIS 3	0,18
INVL besivystančios Europos be Rusijos TOP20 subfondas	LT	LTIF00000443	32.068	991.075	935.242	KIS 3	0,72
EFTEN Kimisvarafond II AS	EE	EE3100125238	148.932	1.549.578	1.654.232	KIS 5	1,27
DB X-trackers MSCI USA TRN	LU	LU0274210672	165.446	4.095.567	9.226.923	KIS 3	7,11
DBX S&P/ASX 200 (DR)	LU	LU0328474803	77.800	2.372.934	2.621.860	KIS 3	2,02
UBS ETF MSCI CANADA	LU	LU0446734872	113.400	2.690.982	3.186.540	KIS 3	2,45
Amundi Funds - Index Equity Japan	LU	LU0996180435	16.702	2.448.910	2.556.241	KIS 3	1,97
<b>Iš viso:</b>			<b>4.755.405</b>	<b>104.898.657</b>	<b>122.452.665</b>	-	<b>94,30</b>
<b>Iš viso KIS vienetu (akciju):</b>			<b>4.755.405</b>	<b>104.898.657</b>	<b>122.452.665</b>	-	<b>94,30</b>

\*KIS 1 – KIS, kurį investavimo strategijoje numatyta iki 100 proc. grynųjų aktyvų investuoti į ne nuosavybės vertybinius popierius;

KIS 2 – KIS, kurį investavimo strategijoje numatyta mišus (subvalansuotas) investavimai;

KIS 3 – KIS, kurį investavimo strategijoje numatyta iki 100 proc. grynųjų aktyvų investuoti į nuosavybės vertybinius popierius;

KIS 4 – KIS, kurį investavimo strategijoje numatyta iki 100 proc. grynųjų aktyvų investuoti į pinigų rinkos priemones;

KIS 5 – visų kitų rūsių KIS (alternatyvaus investavimo, privataus kapitalo, neklinojamojų turto, žaliavų ir kt.).

Banko pavadinimas	Viliuta	Bendra rinkos vertė	Palūkanų norma	Dalis GA, %
Pinigai				
AB SEB bankas	USD	15.140	-	0,01
AB SEB bankas	EUR	1.562.503	-	1,20
AB SEB bankas	GBP	3.819	-	-
<b>Iš viso pinigu:</b>	-	<b>1.581.462</b>	-	<b>1,22</b>

Kredito įstaigos pavadinimas	Šalis	Valiuta	Bendra rinkos vertė	Indėlio termino pabaiga	Dalis GA, %
Indėliai kredito įstaigose					
AB Šiaulių bankas	LT	EUR	750.524	0,10	2017-02-07
AB Šiaulių bankas	LT	EUR	500.112	0,10	2017-02-07
AB Šiaulių bankas	LT	EUR	700.000	-	2017-01-05
AB Šiaulių bankas	LT	EUR	750.175	0,30	2017-09-27
<b>Iš viso indėlių kredito įstaigose:</b>	-		<b>2.700.811</b>	-	<b>0,58</b>

3 pastaba. Investicijų portfelio struktūra

Pavadinimas	Trumpas apibūdinimas	Bendra vertė	Paskirtis	Dalis GA,%
Gautinos sumos	Turto pardavimo sandorių gautinos sumos	65.250	-	0,05
Gautinos sumos	Kitos gautinos sumos	14.738	-	0,01
Mokėtinis sumos	Už apskaitos vienetų išpirkimą mokėtinis sumos	(27.362)	-	(0,02)
Mokėtinis sumos	Valdymo įmonei ir depozitoriumui mokėtinis sumos	(113.484)	-	(0,09)
<b>Įš viso:</b>	<b>-</b>	<b>(60.858)</b>	<b>-</b>	<b>(0,05)</b>

Fondo investicijų portfelis atitinka Pensijų fondo investavimo strategiją.

Pensijų fondo turtas investuojamas tik į Lietuvos Respublikos, Europos Sąjungos ar Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos valstybių vyriausybių, centriniai bankai ir Europos centrinio banko išleistus arba į jų garantuotus skolos VP ir indėlius.

Pensijų fondo investicijų portfelio vertės pokyčiai didžiausiai įtaką turėjo finansinių priemonių rinkos kainos.

3 pastaba. Investicijų portfelio struktūra (tiesinys)2015 m.

Emitento pavadinimas	Šalis	ISIN kodas	Kiekis, vnt.	Bendra išsigijimo vertė	Bendra rinkos vertė	Dalis GA, %
<b>Nuosavybės vertybinių popieriai, itraukti į Officialiųjį ar jį attinkančią prekybos sąrašą</b>						
Olympic Entertainment Group	EE	EE3100084021	108.610	200.385	194.412	0,21
AB CITY SERVICE PVA	EE	EE3100126368	74.176	224.070	122.391	0,13
AB "Vilkyskių pieninė"	LT	LT00001127508	212.000	407.252	371.000	0,40
AB Linas Agro Group	LT	LT0000128092	413.317	286.015	272.789	0,29
<b>Iš viso:</b>	-		<b>808.103</b>	<b>1.117.722</b>	<b>960.592</b>	<b>1,03</b>
<b>Iš viso nuosavybės vertybinių popieriu:</b>			<b>808.103</b>	<b>1.117.722</b>	<b>960.592</b>	<b>1,03</b>

KIS pavadinimas	Šalis	ISIN kodas	Kiekis, vnt.	Bendra išsigijimo vertė	Bendra rinkos vertė	KIS tipas*	Dalis GA, %
<b>Kolektyvinių investavimo subjektų įstatymo 61 str. 1 d. reikalavimus attinkančių kolektyvinio investavimo subjekto (KIS) vienetai (akcijos)</b>							
ISHARES STOXX EUROPE 600	DE	DE0002635307	365.015	13.638.535	13.469.054	KIS 3	14,42
ISHARES CORE MSCI JAPAN IMI UCIT	DE	DE000AOYBR53	115.000	3.457.475	3.532.800	KIS 3	3,79
BPT Baltic Opportunity Fund	EE	EE3500105269	8.273	940.155	959.794	KIS 3	1,03
Amundi ETF STOXX Europe 600	FR	FR0010791004	43.600	3.064.208	3.106.936	KIS 3	3,33
S&P 500 - A ETF (Arundi)	FR	FR0010892224	72.559	2.286.782	2.343.220	KIS 3	2,51
Vanguard Emerging Markets Stock Index Fund	IE	IE0031786696	73.778	9.130.843	8.965.451	KIS 3	9,61
Vanguard US 500 Stock Index Fund Dimensional Funds PLC - US Small Companies Fund	IE	IE0032126645	280.021	5.615.133	5.744.575	KIS 3	6,15
PowerShares FTSE RAFI US 1000 Fund	IE	IE0032768974	179.265	3.904.905	4.348.969	KIS 3	4,66
iShares Core S&P 500 UCITS ETF	IE	IE00B5BMR087	44.200	7.482.618	7.803.952	KIS 3	8,36
Concepti-db-x.t.MSCI U1 ETF	IE	IE00BJ01KDR00	198.000	9.523.800	9.630.720	KIS 3	10,32
SPDR Russell 2000 ETF	IE	IE00BJ38QD84	29.000	799.530	813.160	KIS 3	0,87
iShares Core MSCI Emerging Markets IMI UCITS ETF	IE	IE00BKMK4GZ66	515.033	9.364.424	9.466.307	KIS 3	10,14
Lords LB Baltic Fund III	LT	LORDS	801.932	954.300	1.035.295	KIS 5	1,11
Finasta Baltic fund	LT	LTIF00000096	6.103	164.494	157.786	KIS 3	0,17
Finasta Rusijos TOP20 subfondas	LT	LTIF00000435	7.499	173.219	132.799	KIS 3	0,14
Finasta Naujosios Europos TOP20 subfondas	LT	LTIF00000443	34.848	1.076.992	1.003.780	KIS 5	1,08

KIS pavadinimas	Šalis	ISIN kodas	Kiekis, vnt.	Bendra išsigijimo vertė	KIS tipas*	Dalis GA, %
DB X-trackers MSCI USA TRN	LU	LU0274210672	165.446	4.095.567	KIS 3	8,62
db x-trackers S&P/ASX 200 UCITS ETF	LU	LU0328474803	70.600	2.137.062	KIS 3	2,36
UBS-ETF MSCI Canada UCITS ETF (CAD)	LU	LU0446734872	113.400	2.690.982	KIS 3	2,74
Amundi Funds - Index Equity Japan	LU	LU0996180435	16.702	2.448.910	KIS 3	2,57
SSGA EM-ST STR EUROPE SC E-P	LU	LU1112178824	120.542	1.205.417	KIS 3	1,35
<b>Is viso:</b>	-		<b>3.411.022</b>	<b>86.190.642</b>	<b>90.982.916</b>	<b>97,48</b>
<b>Is viso KIS vienetų (akcijų):</b>			<b>3.411.022</b>	<b>86.190.642</b>	<b>90.982.916</b>	<b>97,48</b>

\* KIS 1 – KIS, kurių investavimo strategijoje numatyta iki 100 proc. grynųjų aktyvų investuoti į ne nuosavybės vertypinius popierius;

KIS 2 – KIS, kurių investavimo strategijoje numatyta mišrus (subalternuotus) investavimus;

KIS 3 – KIS, kurių investavimo strategijoje numatyta iki 100 proc. grynųjų aktyvų investuoti į nuosavybės vertypinius popierius;

KIS 4 – KIS, kurių investavimo strategijoje numatyta iki 100 proc. grynųjų aktyvų investuoti į pinigų rinkos priemones;

KIS 5 – visų kitų rūšių KIS (alternatyvaus investavimo, privataus kapitalo, nekilnojamoji turto, žaliavų ir kt.).

Banko pavadinimas	Valiuta	Bendra rinkos vertė	Palūkanų norma	Dalis GA, %
Pinigai				
AB SEB bankas	USD	14.484	-	0,02
AB SEB bankas	EUR	1.459.167	-	1,56
AB SEB bankas	GBP	4.414	-	0,00
<b>Is viso pinigu:</b>	-	<b>1.478.065</b>	-	<b>1,58</b>

Pavadinimas	Trumpas apibūdinimas	Bendra vertė	Paskirtis	Dalis GA, %
Mokėtinės sumos	Valdymo įmonei ir depozitoriumui mokėtinės sumos	(86.725)	-	(0,09)
Mokėtinės sumos	Už išpirktus klientų vienetus	(17.125)	-	(0,03)
Gautinės sumos	Kitos gautinės sumos	14.448	-	0,02
<b>Is viso:</b>	-	<b>(89.402)</b>	-	<b>(0,10)</b>

Fondo investicijų portfelis attinka Pensijų fondo investavimo strategiją.

Pensijų fondo turtas investuojamas tik į Lietuvos Respublikos, Europos Sajungos ar Ekonominiuo bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos valstybių vyriausybų, centriniai bankų ir Europos centrinio banko išleistus arba ių garantuotus skolos VP ir indėlius.

Pensijų fondo investicijų portfelio vertės pokyčiu didžiausią įtaką turėjo finansinių priemonių rinkos kainos.

4 pastaba. Investicijų pasiskirstymas pagal investavimo strategiją atitinkančius kriterijusPagal investavimo objektus

Investicijų pasiskirstymas	Rinkos vertė	Dalis aktyvuose, %	Rinkos vertė ataskaitinio laikotarpio pradžioje	Dalis aktyvuose ataskaitinio laikotarpio pradžioje, %
Akcijos	3.186.688	2,45	960.592	1,03
Vyriausybų skolos vertybinių popieriai	-	-	-	-
Įmonių skolos vertybinių popieriai	-	-	-	-
Kolektyvinio investavimo subjektais	122.452.665	94,30	90.982.916	97,49
Pinigų rinkos priemonės	-	-	-	-
Indėliai	2.700.811	2,08	-	-
Išvestinės finansinės priemonės	-	-	-	-
Pinigai kredito įstaigose	1.581.462	1,22	1.478.065	1,58
Kitos priemonės	-	-	-	-
<b>Iš viso:</b>	<b>129.921.626</b>	<b>100,05</b>	<b>93.421.573</b>	<b>100,10</b>

Pagal sektorius

Investicijų pasiskirstymas	Rinkos vertė	Dalis aktyvuose, %	Rinkos vertė ataskaitinio laikotarpio pradžioje	Dalis aktyvuose ataskaitinio laikotarpio pradžioje, %
Pasirenkamo vartojimo prekės ir paslaugos	362.871	0,27	194.412	0,21
Kasdienio vartojimo prekės ir paslaugos	1.919.771	1,48	643.789	0,69
Finansinės paslaugos	904.046	0,70	-	-
Komunalinės prekės ir paslaugos	-	-	122.390	0,13
Išvestinės finansinės priemonės	-	-	-	97,48
Vyriausybės vertybinių popieriai	-	-	-	-
Kolektyvinio investavimo priemonė	122.452.665	94,30	90.982.917	-
<b>Iš viso</b>	<b>125.639.353</b>	<b>96,75</b>	<b>91.943.508</b>	<b>98,51</b>

Pagal valiutas

Investicijų pasiskirstymas	Rinkos vertė	Dalis aktyvuose, %	Rinkos vertė ataskaitinio laikotarpio pradžioje	Dalis aktyvuose ataskaitinio laikotarpio pradžioje, %
Eurai	129.902.667	100,04	93.402.674	100,08
JAV doleriai	15.140	0,01	14.484	0,02
Didžiosios Britanijos svarai	3.819	0,00	4.415	0,00
<b>Iš viso:</b>	<b>129.921.626</b>	<b>100,05</b>	<b>93.421.573</b>	<b>100,10</b>

4 pastaba. Investicijų pasiskirstymas pagal investavimo strategija atitinkančius kriterijus (teisinys)

## Pagal geografinę zoną

Investicijų pasiskirstymas	Rinkos vertė	Dalis aktyvuose, %	Rinkos vertė ataskaitinio laikotarpio pradžioje	Dalis aktyvuose ataskaitinio laikotarpio pradžioje,%
Lietuva	10.996.587	8,47	4.451.514	4,77
Liuksemburgas	17.591.565	13,55	16.466.073	17,64
Prancūzija	8.805.670	6,78	5.450.156	5,84
Vokietija	21.146.365	16,28	17.001.854	18,22
Airija	69.364.336	53,41	48.775.379	52,26
Estija	2.017.103	1,55	1.276.597	1,37
Iš viso:	<b>129.921.626</b>	<b>100,05</b>	<b>93.421.573</b>	<b>100,10</b>

## Pagal emitentų tipą

Investicijų pasiskirstymas	Rinkos vertė	Dalis aktyvuose, %	Rinkos vertė ataskaitinio laikotarpio pradžioje	Dalis aktyvuose ataskaitinio laikotarpio pradžioje,%
Lietuvos respublikos vyriausybė	-	-	-	-
Kitų šalių vyriausybės	-	-	-	-
Lietuvos Respublikoje registruotos jmonės	2.823.817	2,17	643.789	0,69
Ne Lietuvos Respublikoje registruotas jmonės	362.871	0,28	316.803	0,33
Lietuvos Respublikoje registruoti Kolektyvinio investavimo subjektai	3.890.497	3,00	2.329.660	2,50
Ne Lietuvos Respublikoje registruoti Kolektyvinio investavimo subjektai	118.562.168	91,30	88.653.256	94,99
Kita	-	-	-	-
Iš viso:	<b>125.639.353</b>	<b>96,75</b>	<b>91.943.508</b>	<b>98,51</b>

5 pastaba. Investicijų vertės pokytis2016 m.

Grynujų aktyvų ataskaitos straipsniai	Pokytis					
	Praėjusio ataskaitinio laikotarpio pabaigoje	Įsigyta	Parduota (išpirktą)	Vertės padidėjimas	Vertės sumažėjimas	Ataskaitinio laikotarpio pabaigoje
Terminuotieji indėliai	-	6.650.000	3.950.000	811	-	2.700.811
Pinigu rinkos priemonės	-	-	-	-	-	-
Ne nuosavybės vertybinių popieriai <sup>2</sup>	-	-	-	-	-	-
Vyriausybės ir centrinių bankų arba jų garantuoti ne nuosavybės vertybinių popieriai	-	-	-	-	-	-
Kiti ne nuosavybės vertybinių popieriai	-	-	-	-	-	-
Nuosavybės vertybinių popieriai	960.592	1.825.459	192.462	629.584	36.485	3.186.688
Kolektyvinio investavimo subjekty investiciniai vienetai ir akcijos	90.982.916	23.091.404	4.239.394	12.914.766	297.027	122.452.665
Išvestinės finansinės priemonės <sup>1</sup>	-	-	-	-	-	-
Nekilnojamo turto objektai	-	-	-	-	-	-
Kitos investicijos	-	-	-	-	-	-
<b>Iš viso</b>	<b>91.943.508</b>	<b>31.566.863</b>	<b>8.381.856</b>	<b>13.545.161</b>	<b>333.512</b>	<b>128.340.164</b>

<sup>1</sup> Likutis praėjusio ataskaitinio laikotarpio pabaigoje – parodoma išvestinių finansinių priemonių tikroji vertė.

Įsigyta per laikotarpį – vertė lygi nuliui, kadangi išvestinės priemonės yra vertinamos tik kitą dieną po įsigijimo.

Parduota (išpirktą) per laikotarpį – parodomas pasibaigusių sandorių realiuotas rezultatas.

<sup>2</sup> Likutis praėjusio ataskaitinio laikotarpio pabaigoje – parodoma skolos vertybinių popierių tikroji vertė metų pradžioje su sukauptomis palūkanomis.

Įsigyta per laikotarpį – įsigijimo vertė parodoma kartu su ankstesnio kliento sukauptomis palūkanomis įsigijimo dieną.

Parduota (išpirktą) per laikotarpį – parodoma pardavimo vertė, kuri susideda iš sukauptų palūkanų, įsigijimo savikainos bei realiuoto pelno ar nuostolio.

Vertės padidėjimas/sumažėjimas – parodomas sukauptos palūkanos ir perkainavimo rezultatas

2015 m.

Grynujų aktyvų ataskaitos straipsniai	Pokytis					
	Praėjusio ataskaitinio laikotarpio pabaigoje	Įsigyta	Parduota (išpirktą)	Vertės padidėjimas	Vertės sumažėjimas	Ataskaitinio laikotarpio pabaigoje
Terminuotieji indėliai	-	-	-	-	-	-
Pinigu rinkos priemonės	-	-	-	-	-	-
Ne nuosavybės vertybinių popieriai <sup>2</sup>	2.977.504	100.826	3.166.418	91.446	3.358	-
Vyriausybės ir centrinių bankų arba jų garantuoti ne nuosavybės vertybinių popieriai	2.977.504	100.826	3.166.418	91.446	3.358	-
Kiti skolos vertybinių popieriai	-	-	-	-	-	-
Nuosavybės vertybinių popieriai	124.616	838.201	-	-	2.225	960.592
Kolektyvinio investavimo subjekty investiciniai vienetai ir akcijos	51.680.027	77.285.020	42.418.066	6.363.560	1.927.625	90.982.916
Išvestinės finansinės priemonės <sup>1</sup>	-	-	-	-	-	-
Nekilnojamo turto objektai	-	-	-	-	-	-
Kitos investicijos	-	-	-	-	-	-
<b>Iš viso</b>	<b>54.782.147</b>	<b>78.224.047</b>	<b>45.584.485</b>	<b>6.455.006</b>	<b>1.933.208</b>	<b>91.943.507</b>

<sup>1</sup> Likutis praėjusio ataskaitinio laikotarpio pabaigoje – parodoma išvestinių finansinių priemonių tikroji vertė.

Įsigyta per laikotarpį – vertė lygi nuliui, kadangi išvestinės priemonės yra vertinamos tik kitą dieną po įsigijimo.

Parduota (išpirktą) per laikotarpį – parodomas pasibaigusių sandorių realiuotas rezultatas.

<sup>2</sup> Likutis praėjusio ataskaitinio laikotarpio pabaigoje – parodoma skolos vertybinių popierių tikroji vertė metų pradžioje su sukauptomis palūkanomis.

Įsigyta per laikotarpį – įsigijimo vertė parodoma kartu su ankstesnio kliento sukauptomis palūkanomis įsigijimo dieną.

Parduota (išpirktą) per laikotarpį – parodoma pardavimo vertė, kuri susideda iš sukauptų palūkanų, įsigijimo savikainos bei realiuoto pelno ar nuostolio.

Vertės padidėjimas/sumažėjimas – parodomas sukauptos palūkanos ir perkainavimo rezultatas

6 pastaba. Investicijų pardavimo rezultatai

Subjektas 2016 m. ir 2015 m. neturėjo finansinių priemonių pardavimo sandorių, kurie apskaitoje vertinami ne tikraja vertė.

7 pastaba. Išvestinės finansinės priemonės

Per ataskaitinę laikotarpį sandorių su išvestinėmis finansinėmis priemonėmis nebuvo sudaryta.

8 pastaba. Atlyginimo tarpininkams sąnaudos

Atlyginimo tarpininkams sąnaudos kompensuojamos valdymo įmonės.

9 pastaba. Dalyviams apskaičiuoti ir (ar) išmokėti dividendai ir kitos išmokos, kurias išmokėjus vienetų skaičius nesikeičia

Per ataskaitinį laikotarpį Fondas klientams neišmokėjo ir neapskaitė mokėtinų dividendų.

10 pastaba. Pasiskolintos ir paskolintos lėšos

Per ataskaitinį laikotarpį ir jo pabaigoje Fondo reikmėms pasiskolintų lėšų nebuvo.

11 pastaba. Trečiosios šalies įsipareigojimai garantuoti subjekto pajamingumo dydį

Per ataskaitinį laikotarpį ir jo pabaigoje trečiosios šalies įsipareigojimai garantuoti subjekto pajamingumo dydį nebuvo.

12 pastaba. Sandorių su susijusiais asmenimis ataskaitinio ir praėjusio ataskaitinio laikotarpiai sumos

Pensijų fondas yra įsigijęs UAB „INVL Asset Management“ valdomų investicinių vienetų: INVL besivystančios Europos be Rusijos TOP20 subfondo ir INVL Rusijos TOP20 subfondo. Sandoriai ir likučiai su valdymo įmone atskleisti 3 pastaboję. UAB „INVL Asset Management“ kompensuotina suma per 2016 m. 18.237 Eur valdymo mokesčio, kuris grynuju aktyvų pokyčių atskaitoje buvo atvaizduotas straipsnyje „Kitas grynuju aktyvų vertės padidėjimas“.

13 pastaba. Reikšmingas apskaitinių įvertinimų, jeigu tokiu nebuvo, pakeitimo poveikis ar pateiktos lyginamosios informacijos koregavimas dėl apskaitos politikos keitimo ar dėl klaidų

Pensijų fondas per ataskaitinį laikotarpį nuo 2016 m. sausio 1 d. iki 2016 m. gruodžio 31 d. vadovavosi ta pačia apskaitos politika kaip ankstesniais metais.

14 pastaba. Trumpas reikšmingų poataskaitinių įvykių, kurių neatskleidimas gali turėti reikšmingos įtakos įmonės finansinių ataskaitų vartotojų galimybei priimti sprendimusKeičiasi atskaitymai:

Nuo 2017 m. atskaitymai nuo dalyvio vardu mokamų įmokų sumažinti iki 0 procento.

15 pastaba. Po grynuju aktyvu skaičiavimo datos įvykę reikšmingi turto ir įsipareigojimų pokyčiai, neįtrauki j grynuju aktyvu vertė

Po ataskaitinio laikotarpio pabaigos reikšmingų turto ir įsipareigojimų pokyčių nebuvo.

16 pastaba. Kita reikšminga informacija apie pensijų fondo finansine būklę, veiksnių ir aplinkybés, turėj įtakos pensijų fondo turtui ar įsipareigojimams

Kitos reikšmingos informacijos apie fondo finansinę būklę nėra.

17 pastaba. Finansinė rizika ir jos valdymo metodai.Fondą įtakojančių riziku aprašymas

Fondas patiria šiuos rizikos veiksnius: palūkanų normos rizika, kredito rizika, infliacijos rizika, rinkos likvidumo rizika, valiutų kursų svyravimo rizika, sandorio šalių ir atsiskaitymų rizika, politinė ir teisinė rizika, Fondo investavimo tikslų ir investavimo politikos rizika.

Likvidumo rizika

Fondo struktūroje 2016 metų pabaigoje nebuvo ženklių finansinių įsipareigojimų.

Likvidumo rizika yra valdoma ribojant finansinių įsipareigojimų dydį: įsipareigojimų suma vienai sandorio šaliai ar emitentui negali būti didesnė kaip 20 proc. grynuju aktyvų vertės.

Jautrumo analizė – akcijų ir obligacijų rinkos rizika

Fondo jautrumui rinkos rizikai įvertinti geriausia tinka beta rodiklis (skaičiuojamas naudojant fondo bei fondo palyginamojo indekso duomenis).

2016 m. pabaigoje fondo beta rodiklis sudarė 1,06 (skaičiuojant už 12 mén.). Tai reiškia, jog 1 proc. pokytis fondo palyginamajame indekse vidutiniškai sėlygojo 1,06 proc. fondo vertės pokytį.

Ši jautrumo analizė remiasi šiomis prielaidomis:

- jog istoriniai santykiai, galioję tarp fondo investicijų bei palyginamojo indekso, galios ir ateityje
- jog tarp fondo vertės bei palyginamojo indekso verčių laike yra tiesinis santykis

**18 pastaba. Investicijų grąža ir investicijų lyginamoji informacija:****18.1. Lyginamasis indeksas (jei pasirinktas) ir trumpas jo apibūdinimas:**

Nuo 2007 m. rugsėjo 24 d. fondas naudojo palyginamajį indeksą – 100 % MSCI All Countries World Index (in EUR).

Nuo 2011 m. kovo 22 d. fondas naudojo palyginamajį indeksą – 95% MSCI All Countries World Index+5% 6 mėn. VILIBOR – 50 bazinių punktų.

Nuo 2012 m. kovo 1 d. fondas naudojo: 75% MSCI All Countries World Index+15% Barclays Capital Euro Aggregate Bond Index+5% Dow Jones –UBS Commodity Index TR+5% HFRX Global Hedge Fund EUR Index.

Nuo 2015 m. sausio 1 d. fondas naudoja palyginamajį indeksą – 5% ECPI Ethical Global Bond Composite Index EUR Hedged + 95% MSCI AS World Index IMI USD Net.

Nuo 2015 m. rugsėjo 2 d. fondas naudoja palyginamajį indeksą - 89 % MSCI AC World Index IMI USD Net (perskaičiuotas į eurus) + 8 % MSCI Emerging Markets Net Return USD Index (perskaičiuotas į eurus) + 3 % Euro Cash Indices Libor Total Return 1 Month Index (perskaičiuotas į eurus).

**18.2. Apskaitos vieneto vertės pokyčio, investicinių priemonių portfelio metinės investicijų bendrosios ir grynosios grąžos ir lyginamojo indekso reikšmės pokyčio rodikliai (%):**

	Per ataskaitinį laikotarpį	Prieš metus	Prieš 2 metus	Prieš 10 metų
Apskaitos vieneto vertės pokytis <sup>1</sup>	11,25	8,26	12,58	-
Lyginamojo indekso reikšmės pokytis	11,57	9,42	12,91	-
Metinė grynoji investicijų grąža <sup>2</sup>	10,54	7,15	12,38	0,28
Metinė bendroji investicijų grąža (pildoma papildomo savanoriško pensijų kaupimo fondui) <sup>3</sup>	-	-	-	-
Apskaitos vieneto vertės pokyčio standartinis nuokrypis <sup>4</sup>	13,69	14,30	9,33	-
Lyginamojo indekso reikšmės pokyčio standartinis nuokrypis <sup>5</sup>	14,42	17,22	8,58	-
Apskaitos vieneto vertės ir lyginamojo indekso reikšmės koreliacijos koeficientas <sup>6</sup>	98,13	98,25	95,84	-
Indekso sekimo paklaida <sup>7</sup>	1,96	3,27	1,67	-
Alfa rodiklis <sup>8</sup>	(0,87)	(0,97)	(0,39)	-
Beta rodiklis <sup>9</sup>	1,06	0,99	1,01	-

<sup>1</sup> Apskaičiuojant apskaitos vieneto vertės pokytį, neatsižvelgiama į atskaitymus nuo jmokos.

<sup>2</sup> Metinė grynoji investicijų grąža – investicinių priemonių portfelio investicijų grąža, kurią apskaičiuojant atsižvelgiama į fondo taikomus investicijų valdymo mokesčius ir prekybos išlaidas.

<sup>3</sup> Metinė bendroji investicijų grąža – investicinių priemonių portfelio investicijų grąža, kurią apskaičiuojant atsižvelgiama tik į prekybos išlaidas.

<sup>4</sup> Apskaitos vieneto vertės pokyčio standartinis nuokrypis – standartinis rizikos rodiklis, parodantis, kaip stipriai svyruoja vieneto vertės pokyčiai, palyginus su ju vidutiniu pokyčiu.

<sup>5</sup> Lyginamojo indekso reikšmės pokyčio standartinis nuokrypis – statistinis rizikos rodiklis, parodantis, kaip stipriai svyruoja lyginamojo indekso pokyčiai, palyginus su ju vidutiniu pokyčiu.

<sup>6</sup> Apskaitos vieneto vertės ir lyginamojo indekso reikšmės koreliacijos koeficientas – rodiklis, kuris parodo vieneto vertę ir lyginamojo indekso reikšmių statistinę priklausomybę.

<sup>7</sup> Indekso sekimo paklaida – rodiklis, kuris parodo, kiek vieneto vertės pokyčiai atitinka (arba sekā) lyginamojo indekso reikšmės pokyčius.

<sup>8</sup> Alfa rodiklis – rodiklis, kuris parodo skirtumą tarp pensijų fondo apskaitos vieneto vertės pokyčio ir lyginamojo indekso pokyčio, esant palyginamam rizikos lygiui.

<sup>9</sup> Beta rodiklis – rodiklis, kuris parodo, kiek pasikeičia pensijų fondo apskaitos vieneto vertė pasikeitus lyginamojo indekso reikšmei.

\* Per ataskaitinį laikotarpį metinė grynoji investicijų grąža apskaičiuota įvertinus ir prijungto INVL racionalios rizikos pensijų fondo atskaitymus.

**18.3. Apskaitos vieneto vidutinė investicijų grąža, vidutinis apskaitos vieneto vertės pokytis ir vidutinis lyginamojo indekso reikšmės pokytis (%):**

	Per paskutinius 3 metus	Per paskutinius 5 metus	Per paskutinius 10 metų	Nuo veiklos pradžios
Vidutinis apskaitos vieneto vertės pokytis <sup>1</sup>	10,68	10,48	-	7,60
Vidutinis lyginamojo indekso reikšmės pokytis <sup>2</sup>	11,29	11,21	-	3,46
Vidutinė grynoji investicijų grąža <sup>3</sup>	10,00	9,97	6,16	6,16
Vidutinė bendroji investicijų grąža (pildoma papildomo savanoriško pensijų kaupimo fondui) <sup>4</sup>	-	-	-	-
Vidutinis apskaitos vieneto vertės pokyčio standartinis nuokrypis <sup>5</sup>	12,56	11,43	-	10,48

<sup>1</sup> Vidutinis apskaitos vieneto vertės pokytis – tai geometrinis metinių apskaitos vieneto vertės pokyčių vidurkis.

<sup>2</sup> Vidutinis lyginamojo indekso reikšmės pokytis – tai geometrinis metinių apskaitos vieneto vertės pokyčių vidurkis.

<sup>3</sup> Vidutinė grynoji investicijų grąža – tai geometrinis metinių grynosios investicijų grąžos pokyčių vidurkis.

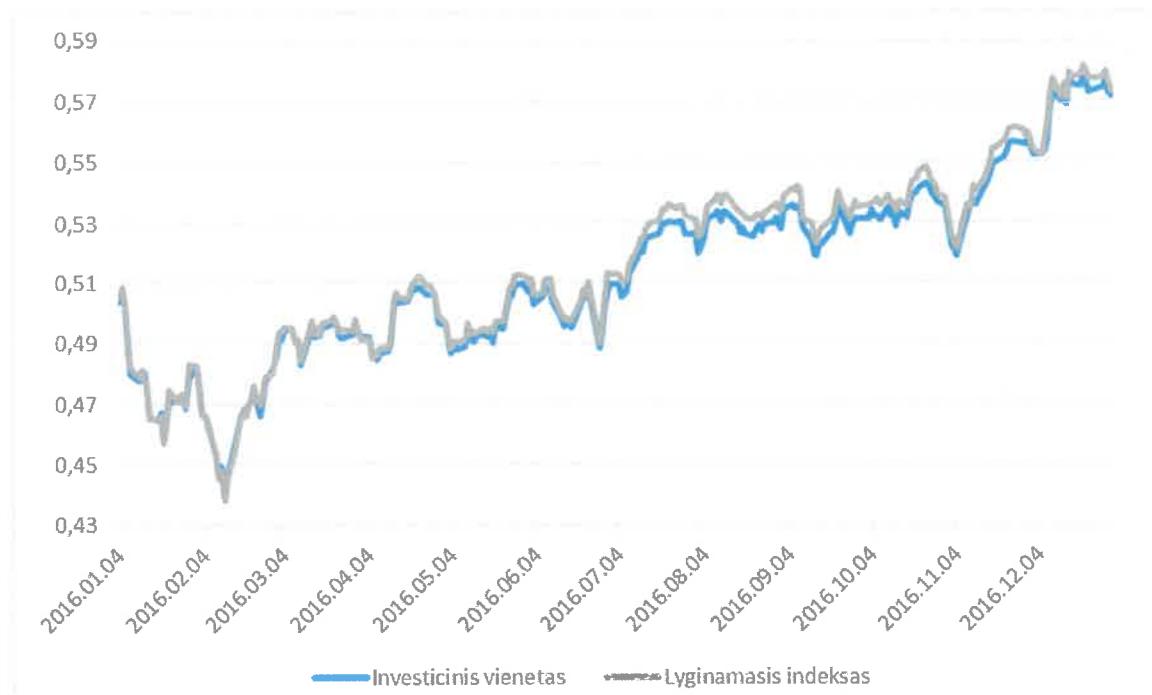
<sup>4</sup> Vidutinė bendroji investicijų grąža – tai geometrinis metinių bendrosios investicijų grąžos pokyčių vidurkis.

<sup>5</sup> Vidutinis apskaitos vieneto vertės pokyčio standartinis nuokrypis – tai metinis apskaitos vieneto vertės pokyčio standartinis nuokrypis už nurodytą laikotarpį.

\* Vidutinė grynoji investicijų grąža apskaičiuota įvertinus ir prijungto INVL racionalios rizikos pensijų fondo atskaitymus per 2015 m.

18 pastaba. Investicijų gražą ir investicijų lyginamoji informacija (tėsinys)

Apskaitos vieneto vertės ir lyginamojo indekso pokytis laikotarpiu nuo 2015-12-31 iki 2016-12-31



19 pastaba. Išlaidų ir apyvartumo rodikliai:2016 m.

Atskaitymai	Taisyklose numatyti maksimalūs dydžiai	Faktiškai taikomi atskaitymų dydžiai	Per ataskaitinį laikotarpį priskaičiuota atskaitymų suma, Eur
Nuo įmokų	0,50	0,50	89.582
Nuo turto vertės	0,99	0,99	1.027.390
Už keitimą	-	-	-
fondo keitimas toje pačioje bendrovėje dažniau kaip kartą per metus	-	-	-
pensijų kaupimo bendrovės keitimas kartą per metus	-	-	-
pensijų kaupimo bendrovės keitimas dažniau kaip kartą per metus	-	-	-
Iš viso			1.116.972
BAR* (%)			1,07
Salyginis BIK ir (arba) tiketinės salyginis BIK** (%)			1,34
PAR (portfelio apyvartumo rodiklis)*** (%)			(1,87)

\* BAR – bendrasis atskaitymų rodiklis, kuris apskaičiuojamas bendrasias veiklos išlaidas, kurias sudaro atskaitymai nuo pensijų įmokų ir pensijų turto, dalijant iš vidutinės atitinkamo laikotarpio grynujų aktyvų vertės.

\*\* Bendrasis išlaidų koeficientas (BIK) – procentinis dydis, kuris parodo, kokia vidutinė subjekto grynujų aktyvų dalis skiriamą jo valdymo išlaidoms padengti. Šios išlaidos tiesiogiai sumažina investuotojo investicijų gražą. Pažymėtina, kad, skaiciuojant BIK, į sandorių sudarymo išlaidas neatsižvelgiama.

\*\*\* Portfelio apyvartumo rodiklis (PAR) – rodiklis, apibūdinantis prekybos pensijų fondo portfelį sudarančiomis priemonėmis aktyvumą. Subjektai, kurių PAR aukštas, turi daugiau sandorių sudarymo išlaidų.

2015 m.

Atskaitymai	Taisyklose numatyti maksimalūs dydžiai	Faktiškai taikomi atskaitymų dydžiai	Per ataskaitinį laikotarpį priskaičiuota atskaitymų suma, Eur
Nuo įmokų	1,00	1,00	95.497
Nuo turto vertės	0,99	0,99	642.551
Už keitimą	-	-	-
fondo keitimas toje pačioje bendrovėje dažniau kaip kartą per metus	-	-	-
pensijų kaupimo bendrovės keitimas kartą per metus	-	-	-
pensijų kaupimo bendrovės keitimas dažniau kaip kartą per metus	-	-	-
Iš viso			738.048
BAR*(%)			1,09
Salyginis BIK ir (arba) tiketinės salyginis BIK **(%)			-
PAR (portfelio apyvartumo rodiklis) ***(%)			148,87

\* BAR – bendrasis atskaitymų rodiklis, kuris apskaičiuojamas bendrasias veiklos išlaidas, kurias sudaro atskaitymai nuo pensijų įmokų ir pensijų turto, dalijant iš vidutinės atitinkamo laikotarpio grynujų aktyvų vertės.

\*\* Bendrasis išlaidų koeficientas (BIK) – procentinis dydis, kuris parodo, kokia vidutinė subjekto grynujų aktyvų dalis skiriamą jo valdymo išlaidoms padengti. Šios išlaidos tiesiogiai sumažina investuotojo investicijų gražą. Pažymėtina, kad, skaiciuojant BIK, į sandorių sudarymo išlaidas neatsižvelgiama.

\*\*\* Portfelio apyvartumo rodiklis (PAR) – rodiklis, apibūdinantis prekybos pensijų fondo portfelį sudarančiomis priemonėmis aktyvumą. Subjektai, kurių PAR aukštas, turi daugiau sandorių sudarymo išlaidų.

Visi rodikliai apskaičiuoti įtraukus prijungto INVL racionalios rizikos pensijų fondo 2015 m. duomenis

20 pastaba. Per ataskaitinį laikotarpi faktiškai gautos ir išmokėtos lėšos:

	Finansiniai metai	Praėję finansiniai metai
Bendra gautų lėšų suma	27.441.109	36.900.632
Išmokos iš Valstybinio socialinio draudimo fondo	9.127.357	5.662.708
Papildomos dalyvio lėšomis mokamos pensijų išmokos	4.101.788	1.696.087
Papildomos iš valstybės biudžeto lėšų už dalyvij mokamas pensijų išmokos	4.686.206	2.190.923
Paties dalyvio išmokėtos lėšos (pildoma tik papildomo savanoriško pensijų kaupimo pensijų fondo atveju)	-	-
Darbdvių ir kitų trečiųjų asmenų išmokėtos lėšos (pildoma tik papildomo savanoriško pensijų kaupimo pensijų fondo atveju)	-	-
Valstybinio socialinio draudimo fondo sumokėti delspinigiai	-	-
Iš garantijų rezervo sumokėtos lėšos	-	-
Iš kitų tos pačios pensijų kaupimo bendrovės valdomų pensijų fondų pervestos lėšos*	547.797	24.252.954
Iš kitos pensijų kaupimo bendrovės valdomų pensijų fondų pervestos lėšos	8.977.961	3.097.960
Kitos gautos lėšos	-	-
Bendra išmokėtų lėšų suma	3.864.500	2.770.528
Vienkartinės išmokos dalyviams	33.526	-
Periodinės išmokos dalyviams	-	-
Išmokos anuiteto įsigijimui	30.073	-
Iš kitų tos pačios pensijų kaupimo bendrovės valdomus pensijų fondus pervestos lėšos	1.578.337	486.933
Iš kitos pensijų kaupimo bendrovės valdomus pensijų fondus pervestos lėšos	2.171.288	2.252.554
Išstojusiems dalyviams išmokėtos lėšos (pildoma tik papildomo savanoriško kaupimo pensijų fondo atveju)	-	-
Paveldėtojams išmokėtos lėšos	51.276	31.041
Kitais pagrindais išmokėtos lėšos	-	-

\* 2015 m. gruodžio 30 d. prie INVL Extremo II 16+ pensijų fondo prijungus INVL racionalios rizikos pensijų fondą buvo išleisti apskaitos vienetai, kurių vertė buvo 24.110.893 EUR

**VII. INFORMACIJA APIE PENSIJŲ FONDO DALYVIUS**

23. Bendri duomenys apie pensijų fondo dalyvius:

		Dalyviai pagal amžių				
		iki 30	nuo 30 iki 45	nuo 45 iki 60	nuo 60	iš viso
Dalyvių skaičius	iš viso	26.495	34.731	6.239	90	67.555
	vyrai	11.802	15.843	2.814	55	30.514
	moterys	14.693	18.888	3.425	35	37.041
Dalyvių dalis, %	iš viso	39,22	51,41	9,24	0,13	100,00
	vyrai	17,47	23,45	4,17	0,08	45,17
	moterys	21,75	27,96	5,07	0,05	54,83

Dalyvių skaičius ataskaitinio laikotarpio pradžioje	60.756
Dalyvių skaičius ataskaitinio laikotarpio pabaigoje	67.555
iš jų dalyviai, pasinaudojė teise nukelti pensijų išmokos mokėjimą	-
iš jų dalyviai, gaunantys periodines pensijų išmokas	-
Dalyvių skaičiaus pokytis	6.799

Bendras prisijungusių dalyvių skaičius	8.985
iš jų dalyviai, pensijų kaupimo sutartis sudarę pirmą kartą	4.117
iš jų dalyviai, atėjė iš tos pačios pensijų kaupimo bendrovės valdomų fondų	130
iš jų dalyviai, atėjė iš kitos pensijų kaupimo bendrovės valdomų fondų	4.738

Bendras pasitraukusių dalyvių skaičius	2.186
išėjė į tos pačios pensijų kaupimo bendrovės valdomus fondus dalyviai	266
išėjė į kitos pensijų kaupimo bendrovės valdomus fondus dalyviai	1.820
išstojuisių (pildoma tik papildomo savanoriško pensijų kaupimo pensijų fondo atveju)	-
sulaukę nustatyto pensijos amžiaus ir pasinaudojė teise į pensijų išmoką (vienkartinę išmoką, anuitetą ir jų derini)	12
dalyvių, pasinaudojusių Pensijų kaupimo įstatymo suteikta galimybe vienašališkai nutrauktį pirmą kartą sudarytą sutartį	55
mirę dalyviai	33

**24. NETEKO GALIOS****25. NETEKO GALIOS****26. NETEKO GALIOS****VIII. IŠORINIAI PINIGŲ SRAUTAI**

27. Per ataskaitinį laikotarpį faktiškai gautos ir išmokėtos lėšos:

Informacija pateikta aiškinamojo rašto 20 pastabojे.

**28. NETEKO GALIOS****IX. INFORMACIJA APIE GARANTIJŲ REZERVA**

29. Pensijų fondo taisyklose nustatyti įsipareigojimai garantuoti tam tikrą pajaminguomą, garantuojamą pajaminguomo dydis, per ataskaitinį laikotarpį į garantinį rezervą įmokėtų įmokų sumą, jo investicinių priemonių portfelis, panaudojimo priežastis ir panaudota suma, rezervo dydis ataskaitinio laikotarpio pabaigoje ir kita svarbi informacija:

Pensijų fondo taisyklose garantuotas pajaminguomas nėra nustatytas, todėl garantijų rezervas nėra formuojamas.

**X. INFORMACIJA APIE PENSIJŲ FONDO REIKMĖMS PASISKOLINTAS LĖŠAS**

30. Pensijų fondo reikmėms pasiskolintos lėšos ataskaitinio laikotarpio pabaigoje:

Per ataskaitinį laikotarpį ir jo pabaigoje pensijų fondo reikmėms pasiskolintų lėšų nebuvo.

**XI. KITA INFORMACIJA**

31. Paaiškinimai, komentarai, iliustruojamoji grafinė medžiaga ir kita svarbi informacija apie pensijų fondo veiklą, kad būtų galima tinkamai įvertinti fondo veiklos pokyčius ir rezultatus:

Informacija pateikta aiškinamojo rašto 18 pastabojे.

**XII. ATSAKINGI ASMENYS**

32. Konsultantų, kurių paslaugomis buvo naudotasi rengiant ataskaitą (finansų maklerio įmonės, auditoriai, kt.), vardai, pavardės (juridinių asmenų pavadinimai), adresai, leidimo verstis atitinkama veikla pavadinimas ir numeris:

Konsultantų paslaugomis ruošiant ataskaitas nebuvo naudotasi.

33. Ataskaitą parengusių asmenų vardai, pavardės, pareigos, darbovietai (jeigu ataskaitą rengę asmenys nėra bendrovės darbuotojai):

Ataskaitas parengė valdymo įmonės darbuotojai.

34. Valdymo įmonės administracijos vadovo, vyriausiojo finansininko, ataskaitą rengusių asmenų ir konsultantų patvirtinimas, kad joje pateikta informacija teisinga ir nėra nutylėtų faktų, galinčių daryti esminę įtaką pensijų fondo veiklos rezultatų vertinimui:

Aš, ~~UAB „INVL Asset Management“ generalinis direktorius Darius Šulnis~~, patvirtinu, kad ataskaitoje pateikta informacija teisinga ir nėra nutylėtų faktų, galinčių daryti esminę įtaką Pensijų fondo veiklos rezultatų vertinimui.

(parašas)

Aš, UAB „INVL Asset Management“ fondų apskaitos vadovė, Aušra Montvydaitė, patvirtinu, kad ataskaitoje pateikta informacija teisinga ir nėra nutylėtų faktų, galinčių daryti esminę įtaką Pensijų fondo veiklos rezultatų vertinimui.

(parašas)

35. Asmenys, atsakingi už ataskaitoje pateiktą informaciją:

35.1. už ataskaitą atsakingi įmonės valdymo organų nariai, darbuotojai ir administracijos vadovas;

Vardas ir pavardė	Darius Šulnis	Aušra Montvydaitė
Pareigos	Generalinis direktorius	Fondų apskaitos vadovė
Telefono numeris	(8~700) 55 959	(8~6) 264 55 82
Fakso numeris	(8~5) 279 06 02	(8~5) 279 06 02
El. pašto adresas	darius.sulnis@invl.com	ausra.montvydaite@invl.com

35.2. jeigu ataskaitą rengia konsultantai arba ji rengiama padedant konsulantams, nurodyti konsultantų vardus, pavardes, telefonų ir faksų numerius, el. pašto adresus (jeigu konsultantas yra juridinis asmuo, nurodyti jo pavadinimą, telefonų ir faksų numerius, el. pašto adresą bei konsultanto atstovo(-ų) vardą, pavardę); pažymėti, kokias konkrečias dalis rengė konsultantai arba kokios dalys parengtos jiem padedant, ir nurodyti konsultantų atsakomybės ribas.

Konsultantų paslaugomis rengiant ataskaitas nesinaudota.